

วิธีการถามและลักษณะการตอบในการสัมภาษณ์

หลังจากการวิเคราะห์ลักษณะการเป็นคู่ด้วยคำถาม-ตอบของการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์วิธีการในการถามของผู้สื่อข่าวและลักษณะการตอบคำถามของนักการเมือง โดยเริ่มศึกษารายละเอียดของการถามคำถามก่อน เนื่องจากการถามคำถามเป็นการเริ่มต้นของการสัมภาษณ์ และการถามของผู้สื่อข่าวเป็นสิ่งที่กำหนดเรื่องและประเด็นในการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์วิธีการถามจึงเป็นการวิเคราะห์รูปแบบการถามคำถามและการวิเคราะห์เรื่องและประเด็นคำถาม เพราะเรื่องและประเด็นของคำถามเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบการตอบคำถามของนักการเมือง

ส่วนการวิเคราะห์ลักษณะการตอบคำถามในการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาว่า นักการเมืองมีรูปแบบการตอบคำถามอย่างไรบ้าง และเป็นตอบแบบตรงหรือเฉียงคำถามมากน้อยอย่างไร เพื่อพิสูจน์ว่าการตอบคำถามนั้นเป็นจริงตามทฤษฎีรูปแบบการตอบคำถามของ คิลลอน (Dillon, 1990) และวิธีการเฉียงคำถามของนักการเมืองในการให้สัมภาษณ์ตามคำอธิบายของ แฮริส (Harris, 1991)

5.1 รูปแบบการถาม

การวิเคราะห์รูปแบบการถาม เป็นการวิเคราะห์รูปภาษาหรือรูปประโยคที่ผู้สื่อข่าวใช้ในการถามนักการเมือง ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การถามโดยใช้รูปประโยคคำถาม และการถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่า ดังต่อไปนี้

5.1.1 การถามโดยใช้รูปประโยคคำถาม คือ การถามคำถามที่ผู้สื่อข่าวใช้ประโยคคำถามที่มีคำแสดงคำถามที่เด่นชัดในการถามคำถาม รูปประโยคคำถามสามารถแบ่งย่อยได้อีก 3 ลักษณะตามคำแสดงคำถามที่ปรากฏในประโยคคำถาม ได้แก่

5.1.1.1 ประโยคคำถามที่มีคำแสดงคำถาม เช่น อะไร ทำไม อย่างไร เมื่อไร ดังตัวอย่างที่ 1 และ 2

ตัวอย่าง 1) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 7 : 1Q-2A

Q : ท่านคะ, ที่ท่านพูดคือได้ออกไปเหมือนกับ, ปลุกระดมลูกเสือชาวบ้าน, มีทาง
สสร. มีความเห็นอย่างไร

A : ไม่มีหรอก:: คือมีอะไรสงสัยเราก็อธิบายไป. ผมพูดอยู่ตลอดเวลา คือ,
รัฐธรรมนูญฉบับนี้, มีที่มาแล้วก็ไป, แล้วก็ทุกตัวอักษรคือเราต้องอธิบายได้ว่า,
ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นนะ. ผมอยากให้ประชาชนนี้เข้าใจ, ว่ารัฐธรรมนูญเนี่ยนะ,
เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเราโดยตรง, มีประโยชน์กับพวกเราโดยตรงนะ, แล้วที่
เขียนมาอย่างนี้, เราได้ประโยชน์อย่างไรนะ.

ตัวอย่าง 2) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบจัดเตรียม 5 : 35Q-36A

Q : ท่าน, ท่านตรวจสอบ, เมื่อไหร่ครับ. ที่ยังยืนยันว่าพร้อมอยู่เนี่ย.

A : ออ:: เมื่อวาน, เมื่อคืนนี้ได้, ได้รับเอกสารที่เซ็นให้แล้วนะครับ.

5.1.1.2 ประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ เช่น โหม ไซโหม
หรือไม่ ดังตัวอย่างที่ 3

ตัวอย่าง 3) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 8 : 9Q-10A

Q : โครงการนี้ให้เฉพาะบ้านที่อยู่ในเขตกทม., และปริมณฑลหรือเปล่า

A : ไม่ใช่ครับ. ทั่วประเทศ. เป็นบ้านสำหรับประชาชนทั่วประเทศ, สาขาต่างจังหวัด
ทั้งหมด, ในภูมิภาคทั้งหมด, ก็จะต้องทำเรื่องนี้ด้วย.

5.1.1.3 ประโยคคำถามแบบให้เลือกระหว่างสองข้อความตัวเลือกในประโยคคำถาม
ดังตัวอย่างที่ 4

ตัวอย่าง 4) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 9 : 13Q-14A

Q : ท่านคะ, กรณีคุณทนงนี่, ในส่วนตัวของท่านแล้วมองว่า, หลังจากผ่านขั้นตอน
การพิจารณาลงโทษแล้ว, อาจจะถูกจำคุกนี่นะคะ, ควรจะกลับไปที่เมืองไทย,
หรือทำให้เขารับโทษที่สหรัฐ.

A : อันนั้น, อันนั้น, ไม่ทราบขั้นตอนทางกฎหมาย. เป็นเรื่องขั้นตอนทางกฎหมาย. ขั้นตอนตามกฎหมาย, ตามปกติเป็นเรื่องของสนธิสัญญาที่เราทำกันได้, อาจจะ เป็นบางกรณี, อาจจะเป็นว่า, เขามาติดคุกในประเทศของชนชาตินั้นก็ได้, ที่เป็น เจ้าของ, เจ้าของจำเลย, หรืออาจจะมีเงื่อนไขว่า, อาจจะต้องคิดในประเทศที่ศาลมี คำพิพากษา, แล้วระยะหนึ่งตามที่ตกลงกันได้, แล้วค่อย, หลังจากนั้น, จึงจะ ปลดปล่อยให้มาคิด, คิด, เออ:: คิดอยู่ในรัฐที่เป็นพลเมืองได้, อันนั้นขึ้นอยู่กับ กฎหมาย, ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของแต่ละชาติ.

5.1.2 การถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่า คือ การถามคำถามของผู้สื่อข่าวที่ไม่ได้ ใช้รูปประโยคเป็นประโยคคำถามที่มีคำแสดงคำถามที่ชัดเจน การถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่านี้ มี วิธีการถามที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะ คือ การถามแบบไม่จบประโยค และการถามแบบให้แสดงความ คิดเห็น ดังต่อไปนี้

5.1.2.1 การถามแบบไม่จบประโยค เป็นการถามที่ผู้สื่อข่าวกล่าวข้อความ หรือข้อมูลของข่าวขึ้นมา เพื่อถามนักการเมืองถึงรายละเอียดและข้อเท็จจริงของข้อความเหล่านั้น แต่ ยังกล่าวไม่จบประโยคจึงไม่มีคำแสดงคำถาม และมีลักษณะเหมือนการเปิดมกนเรื่องเอาไว้แล้วรอให้ นักการเมืองให้ข้อมูลเสริมให้จบ การถามแบบนี้จึงไม่มีประเด็นของคำถาม แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ นักการเมืองชี้แจงรายละเอียดของแกนเรื่องเพิ่มเติม ดังในตัวอย่างที่ 5

ตัวอย่าง 5) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 7 : 13Q-14A

Q : การแปรรูปคดีคอนนี่ดูเหมือนว่า, มีความพยายามที่จะเข้าทาง, กับพรรคการเมือง บางพรรค, อย่างกรณีการกำหนดโซนอิสกัก, แล้วก็มีสูตร, หลายคนเคลื่อนไหว, เรื่องการแปรรูปคดีการห้ามศ.ส.ป็นรัฐมนตรี, ครงนี้มัน,

A : ก็เป็นความเห็นของเขานะครับ. แต่ว่าเราก็ต้องมาทบทวนกันนะครับว่า, อะไรที่เป็นเสียงประชาวิจารณ์, ที่ลงมติมานั้นครับ, ที่แสดงความเห็นมาแล้วนะครับ. อันนี้มันฮันกันได้, ฮันกันได้, มีการชี้แจงได้, แล้วผมก็ว่าสูตร. แต่ละท่านนี่, ไม่ มีใครคือร้อนหรือครับ. ถ้าคือร้อนนี่จะเห็นเลยว่า, ออกมาโวยวาย, แต่ไม่มี นะครับ. บางคนก็แพ้ทิไปหลายครั้งต่อหลายหน, เยอะแยะนะครับ.

5.1.2.2 การถามแบบให้แสดงความคิดเห็น เป็นการถามที่ผู้สื่อข่าวกล่าวข้อความที่เป็นแกนเรื่องขึ้นมาแล้วต้องการให้นักการเมืองแสดงความคิดเห็นด้วยหรือขัดแย้งกับข้อความที่เป็นแกนเรื่องนั้นในลักษณะของการตอบรับหรือตอบปฏิเสธ รวมทั้งชี้แจงรายละเอียดหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมแกนเรื่องด้วย การถามลักษณะนี้ไม่มีคำแสดงคำถามเช่นเดียวกับการถามแบบไม่จบประโยค ดังในตัวอย่างที่ 6 ผู้สื่อข่าวกล่าวข้อความที่เป็นแกนเรื่องขึ้นมาแล้วทิ้งค้างไว้โดยไม่มีคำแสดงคำถาม แต่นักการเมืองเข้าใจได้ว่า ผู้สื่อข่าวต้องการให้นักการเมืองตอบรับหรือตอบปฏิเสธข้อความที่ถาม รวมทั้งต้องการให้นักการเมืองชี้แจงเพิ่มเติมด้วย

ตัวอย่าง ๑) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 5 : 3Q-4A

Q : แสดงว่าต่อไป, โครงการเอเอ:: ใครจะมาขอทำนี่, ต้องทำด้านสาธารณสุขโลกให้เสร็จก่อน.

A : เราก็ต้องให้เป็นอย่างนั้น. แต่ถ้าเราทำอย่างนั้น, รอเค้าตรงนี้มันค่อนข้างจะลำบาก. เพราะว่า, ถ้าเมื่อว่ารอเค้าเนี่ย, เค้า, พัฒนาที่ดินเค้าเสร็จเนี่ย. ต้องใช้เวลานานปีหรือปีกว่า. ถูกมั๊ยอะ, รัปกว่าแล้วมาขอ, โบอนุญาตจัดสรรที่ดิน. มันก็เสียเวลาไป. เราก็ให้ผ่อนผันให้ว่า, เค้าเนี่ย, ช่วงที่พัฒนาที่ดินเค้า, เค้ายื่นจัดสรรได้. แบบเบิบคุณต้องมีพร้อมแล้ว, ก็ยื่นจัดสรรไป. ทางสำนักงานที่ดินเค้าก็จะต้องดูว่า, ทุกอย่างที่คุณออกมานั้นนะ. เค้าจะต้องตรวจสอบเอกสาร. สมมติว่าคุณพัฒนาที่ดินไป 1 ปี, คุณ, คุณ, (โอ) เสร็จแล้วเนี่ย. เราก็จะไปดำเนินการให้, ออกใบอนุญาตให้ไม่เกิน 2 เดือน.

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการถามพบว่า ผู้สื่อข่าวใช้รูปแบบการถามที่ต่างกัน 2 แบบ คือ การถามโดยใช้รูปประโยคคำถามและรูปประโยคบอกเล่า รูปแบบการถามเหล่านี้ มีจำนวนการปรากฏในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบจัดเตรียมและแบบเฉพาะหน้า ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 รูปแบบการถามในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบจัดเตรียม

สถานการณ์	การถามโดยใช้รูปประโยคคำถาม			การถามโดยใช้ประโยคบอกเล่า	
	คำสนทนา	ตอบรับ-ปฏิเสธ	เลือก ๓ คำเลือก	ไม่จบประโยค	แสดงความคิดเห็น
1	4	-	-	2	5
2	5	5	1	-	6
3	3	3	-	-	4
4	2	5	1	2	6
5	8	6	-	3	7
6	4	13	-	2	3
7	6	9	-	1	2
8	7	3	2	-	4
9	5	6	-	1	8
10	12	4	2	1	3
รวม	56	54	6	12	48

จากตารางที่ 7 ผู้สื่อนำใช้รูปประโยคคำถามที่เป็นวัจนกรรมตรงในการถามมากที่สุด กล่าวคือมีจำนวนการใช้รูปประโยคคำถาม 116 ครั้ง จากจำนวนการถามทั้งหมด 176 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.65 โดยในการถามที่ใช้รูปประโยคคำถามนี้ รูปประโยคแบบที่มีคำสนทนาจำนวนมากที่สุด คือ 56 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.31 ส่วนการถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่ามีจำนวนทั้งสิ้น 60 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.34 โดยการถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่าแบบให้แสดงความคิดเห็นด้วยการตอบรับหรือตอบปฏิเสธมีจำนวนมากที่สุด คือ 48 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.27

ตารางที่ 8 รูปแบบการถามในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบเฉพาะหน้า

สถานการณ์	การถามโดยใช้รูปประโยคคำถาม			การถามโดยใช้ประโยคบอกเล่า	
	คำบอกคำถาม	ตอบรับ-ปฏิเสธ	เลือก ๑ ตัวเลือก	ไม่จบประโยค	แสดงความคิดเห็น
1	1	8	2	4	2
2	8	-	-	3	5
3	8	2	1	2	2
4	4	1	-	-	-
5	2	2	-	-	2
6	2	8	-	1	-
7	2	8	-	2	-
8	2	8	-	-	-
9	1	6	1	-	1
10	2	2	-	-	1
รวม	22	30	4	12	13

จากตารางที่ 8 ผู้สื่อข่าวใช้การถามด้วยรูปประโยคคำถามมากที่สุดเช่นเดียวกับในสถานการณ์แบบจัดเตรียม กล่าวคือ มีการถามโดยใช้รูปประโยคคำถามทั้งสิ้น 56 ครั้ง ในจำนวนการถามทั้งหมด 81 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.69 โดยการถามโดยใช้รูปประโยคคำถามแบบตอบรับ-ตอบปฏิเสธมีจำนวนมากที่สุด คือ 30 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.37 ส่วนการถามแบบใช้รูปประโยคบอกเล่ามีจำนวน 25 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.30 โดยการถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่าแบบให้แสดงความคิดเห็นมีจำนวนมากที่สุด คือ 13 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.16 ดังนั้นสถานการณ์การสัมภาษณ์ที่ต่างกันจึงไม่มีผลให้เกิดความแตกต่างในการใช้รูปแบบการถาม เพราะจุดมุ่งหมายหลักในการสัมภาษณ์ของผู้สื่อข่าวคือ การค้นหาข้อ มูลสำคัญจากนักการเมือง ผู้สื่อข่าวจึงใช้รูปประโยคคำถาม เพื่อแสดงวีจกรรมกรถามที่ชัดเจนเพื่อให้ได้คำตอบมากกว่าที่จะใช้รูปประโยคบอกเล่าซึ่งเป็นวีจกรรมอ้อมในการถาม

5.2 ลักษณะการถามคำถาม

การวิเคราะห์ลักษณะการถามคำถาม เป็นการวิเคราะห์คำถามทางด้านหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ (function) เพื่อจะได้ทราบเรื่องและประเด็นของคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพิจารณาคำถามตามคู่ย่อยคำถาม-ตอบของการสัมภาษณ์ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ คู่ย่อยคำถาม-ตอบแบบ กระชับและคู่ย่อยคำถาม-ตอบแบบยืดเยื้อ เพราะคู่ย่อยคำถาม-ตอบที่ต่างกันนี้ ผู้สื่อข่าวมีวิธีการถามคำถามที่แตกต่างกันตามคู่ย่อยคำถาม-ตอบแต่ละลักษณะ

สำหรับเกณฑ์ในการจำแนกลักษณะการถามคำถาม คือ ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว (topic continuity) ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้จำแนกคู่ย่อยคำถาม-ตอบของการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยพิจารณาการถามของผู้สื่อข่าวว่ามีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามต่อไปยังคำถามถัดไปหรือไม่ ลักษณะการถามคำถามของผู้สื่อข่าวที่แบ่งโดยใช้ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามนี้ ผู้วิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ คำถามเริ่ม และคำถามต่อเนื่อง ดังต่อไปนี้

5.2.1 **คำถามเริ่ม** คือ ลักษณะคำถามที่ไม่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามกับคำถามก่อนหน้าหรือคำถามถัดไป คำถามเริ่มเป็นคำถามที่ผู้สื่อข่าวถามเพื่อเปิดแกนเรื่องและประเด็นใหม่ในการสัมภาษณ์ ดังนั้นคำถามแรกของการสัมภาษณ์จึงถือว่าเป็นคำถามเริ่ม นอกจากนี้คำถามเริ่มสามารถปรากฏภายในการสัมภาษณ์ ซึ่งคำถามเริ่มลักษณะนี้แสดงว่าผู้สื่อข่าวไม่ได้ถามคำถามในแกนเรื่องเดียวกับคำถามก่อนหน้า แต่ผู้สื่อข่าวเริ่มแกนเรื่องใหม่เพื่อสอบถามนักการเมือง

คำถามเริ่มปรากฏทั้งในคู่ย่อยคำถาม-ตอบแบบกระชับและคู่ย่อยคำถาม-ตอบแบบยืดเยื้อ เพราะคำถามเริ่มเป็นคำถามที่เปิดแกนเรื่องของการสัมภาษณ์สำหรับคู่ย่อยคำถาม-ตอบทั้งสองลักษณะ และคำถามเริ่มยังเป็นสิ่งที่กำหนดขอบเขตของคู่ย่อยคำถาม-ตอบด้วย คำถามเริ่มอาจจะปรากฏเป็นผลัดแรกในการสัมภาษณ์ เช่นตัวอย่างที่ 7 หรืออาจจะปรากฏอยู่ในตอนต่อมาของการสัมภาษณ์ เมื่อผู้สื่อข่าวต้องการเริ่มแกนเรื่องและประเด็นคำถามใหม่ก็ได้ เช่นในตัวอย่างที่ 8

- A : ผม, ความจริงผมไม่ค่อยจะคิดใจในเรื่องเหล่านี้ครับ. เพราะว่า -แต่ว่า, ต้อง=
- Q : ครับ
- A : =การขกมาตรฐานของนักการเมืองนะครับ. พูดจาอะไรไร้สาระ. แต่ก็ไม่เป็นความจริงด้วย. โททกได้สำโดๆนี่ผมคิดว่า, มัน, ไม่น่าจะเป็นจริยธรรมของนักการเมือง.

ตัวอย่างที่ 8 คำถามที่พิมพ์ตัวหนาเป็นคำถามเริ่มที่ปรากฏภายในการสัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าวถามคำถามเพื่อเปิดแกนเรื่องใหม่ที่ไม่ซ้ำกับแกนเรื่องในคำถามก่อนจึงไม่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถาม คำถามเริ่มแต่ละคำถามเป็นสิ่งที่กำหนดคู่ด้วยคำถาม-ตอบใหม่ขึ้นมา เพราะผู้สื่อข่าวมิได้ถามซ้ำแกนเรื่องเดิมกับคู่ด้วยคำถาม-ตอบก่อนหน้า ดังนั้นคู่ด้วยคำถาม-ตอบในตัวอย่างที่ 8 จึงเป็นคู่ด้วยคำถาม-ตอบแบบกระชับทั้งหมด

5.2.2 คำถามต่อเนื่อง คือ คำถามที่เกิดขึ้นเมื่อนักการเมืองพยายามเลี่ยงไม่ตอบคำถามให้ตรงประเด็น ผู้สื่อข่าวจึงต้องพยายามถามต่อในเรื่องเดิม ลักษณะคำถามต่อเนื่องที่สังเกตได้คือ จะเป็นคำถามที่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องต่อจากคำถามที่ปรากฏในผลัดการถามที่มาก่อน คำถามต่อเนื่องเป็นคำถามที่ปรากฏเฉพาะในคู่ด้วยคำถาม-ตอบแบบยึดเยื่อเท่านั้น เพราะคู่ด้วยคำถาม-ตอบแบบยึดเยื่อแสดงว่า ผู้สื่อข่าวถามคำถามที่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องต่อไปยังคู่ด้วยคำถาม-ตอบถัดไป คำถามต่อเนื่องเป็นการถามคำถามซ้ำแกนเรื่องเดิมที่ผู้สื่อข่าวใช้ในการถามเพื่อแสดงความยึดเยื่อของคู่ด้วยคำถาม-ตอบ ดังเช่นคำถามต่อเนื่องในตัวอย่างที่ 9 ที่ 10 และที่ 11

ตัวอย่าง 9) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 1 : 9Q-12A

- Q : หมายความว่ายังไม่ได้ตัดสินใจ
- A : เออ:: โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วผม, นอกแล้วนี่. พวกน้องๆนี่. สำคัญที่สุด. แล้วก็, ต้องชี้ชีว่า, พรรคประชากรไทยควรจะทำยังไง. นะฮะ.
- Q : ตอนนี้, ยังไม่ได้ตัดสินใจอะไร, ไรใหม่คะ?
- A : เออก็, ผมบอกแล้วไง. พรรคประชากรไทย, หัวหน้าชื่อสมัคร สุนทรเวชไง,

นะครับ. อะไรที่เป็นประโยชน์ที่สุดตอนนี้, นะอะ. พรรคประชากรไทยจะดำเนินการ, แล้วต้องปฏิบัติด้วย.

ตัวอย่าง 10) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 1 : 33Q-36A

Q : ตามท่านเค�티อร์จริงๆนึกถึงว่า, พรรคประชากรไทยทั้ง 18 เสียงเนี่ย:: จะเข้าร่วมกับฝั่งไหนระหว่าง, พรรคทาง, หกพรรคแกนนำเดิม. หรือว่าทางพรรคประชาธิปัตย์.

A : แหมซี้! คำถามนี้, ผมอยากฟังมานานแล้ว. อะไร, ที่เป็นประโยชน์กับประเทศชาติ. พรรคประชากรไทยจะทำ.

Q : คิดลงว่า, จริงๆแล้วเนี่ย. พรรคประชากรไทยจะอยู่ทางฝั่งความ, เออ:: หกพรรคเดิมหรือว่า, ทางพรรคประชาธิปัตย์.

A : ใครทำประโยชน์ให้ประเทศชาติมากที่สุดจ๊ะ,

ตัวอย่างที่ 9 และ 10 เป็นคู่ย่อยคำถาม-ตอบแบบยึดมือ ผู้สื่อข่าวต้องถามคำถามต่อเนื่อง เพราะนักการเมืองไม่ให้คำตอบแต่พูดออกนอกแกนเรื่องแทนในคู่ย่อยคำถาม-ตอบแรก ผู้สื่อข่าวจึงต้องถามคำถามซ้ำแกนเรื่องเดิมอีกครั้งเพื่อให้นักการเมืองตอบคำถาม แต่นักการเมืองยังคงไม่ให้คำตอบเช่นเดิม การถามคำถามต่อเนื่องของผู้สื่อข่าวจึงมิได้รับคำตอบจากนักการเมือง ทุกครั้งที่มีการถามคำถามต่อเนื่อง เพราะนักการเมืองอาจยังไม่ให้คำตอบเช่นเดียวกับคู่ย่อยคำถาม-ตอบแรก

ตัวอย่าง 11) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบจัดเตรียม 8 : 27Q-36A

Q : ครับ. เมื่อคืนนี่, บรรยากาศจริงๆเป็นยังไง. ท่อคุณสมัครไปนั่งลง. กลุ่มของถูกพรรคก็นั่งอยู่, ประโยคแรกที:: ที่คุณสมัครเอ่ยขึ้นมา, คืออะไรครับ.

A : ขออนุญาต. ผม, ผม, (หัวเราะ) จะไม่นำเรื่อง, เรื่องภายในมาพูดข้างนอกนะอะ

Q : ครับ

A : ขอโทษเดอะ.

- Q : ครับ. แต่ว่า, ตอน, ตอนจะ:: ตอนจะเลิกกันไปเมื่อ. ทำที่:
- A : ↳ หัวหน้ากดับก่อน
- Q : ↳ กดับ
- ก่อน. ก่อนหัวหน้าจะกดับ, หัวหน้าออกถูกพรรควายังไงครับ.
- A : (หัวเราะ) เออ:: ขอโทษเถอะ. เราพูด, พูดไม่ได้หรือจะ เรื่องภายใน=
- Q : ↳ พูดไม่ได้
- A : -อะ. แต่ว่าเป็นเรื่องที่เราลังคิดกันว่า, ทำไปไม่ให้เสียหน้า.

ตัวอย่างที่ 11 เป็นคู่ข้อคำถาม-ตอบแบบยึดมือ เนื่องจากนักการเมืองเชียงใหม่ให้คำตอบโดยใช้การกล่าวขอร้องว่าไม่สามารถให้คำตอบกับผู้สื่อข่าวได้ในคำถามแรกที่ผลัดการถามแรก ผู้สื่อข่าวจึงได้พยายามถามคำถามในแกนเรื่องเดิมซ้ำอีกซึ่งเป็นคำถามต่อเนื่อง เพื่อให้นักการเมืองตอบคำถามในเรื่องเดิม แต่นักการเมืองยังคงเชียงใหม่ให้คำตอบอีกเช่นเดิม โดยกล่าวหาขอโทษที่ไม่สามารถให้คำตอบได้

เป็นที่สังเกตได้ว่า ผู้สื่อข่าวต้องถามคำถามต่อเนื่อง เนื่องจากนักการเมืองไม่ให้คำตอบกับคำถามเริ่ม แต่ใช้วิธีการเลี่ยงคำถามหรือพูดออกนอกแกนเรื่องที่ถามแทนคำตอบ ผู้สื่อข่าวจึงต้องถามคำถามต่อเนื่องเพื่อถามซ้ำแกนเรื่องเดิมให้นักการเมืองตอบคำถามอีกครั้ง ผู้วิจัยพบว่า นอกจากวิธีการถามคำถามต่อเนื่องอย่างที่กล่าวมาแล้วนี้ ผู้สื่อข่าวยังมีวิธีการถามคำถามต่อเนื่องอีกลักษณะหนึ่ง คือ การถามคำถามต่อเนื่องในลักษณะของการสรุปข้อมูลที่ได้รับจากคำตอบของนักการเมืองแล้วนำมาถามซ้ำเพื่อเน้นความชัดเจน

คำถามต่อเนื่องที่เป็นการถามเพื่อสรุปความนี้ ผู้วิจัยจัดว่าเป็นการถามแบบคำถามต่อเนื่อง เพราะนักการเมืองที่ตอบคำถามเริ่มให้คำตอบในแกนเรื่องและตรงประเด็นที่ถาม เมื่อผู้สื่อข่าวต้องการการยืนยันคำตอบของนักการเมืองอีกครั้ง จึงถามคำถามต่อเนื่องแบบสรุปที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับคำถามเริ่มที่ถามไว้ก่อนหน้านี้ ดังตัวอย่างที่ 12 เป็นการถามคำถามต่อเนื่องแบบสรุป โดยผู้สื่อข่าวถามซ้ำแกนเรื่องเดิมเพื่อสรุปคำตอบที่นักการเมืองได้ตอบในคำถามเริ่มให้ชัดเจนอีกครั้ง เพราะนักการเมืองให้คำตอบที่ยาว ผู้สื่อข่าวจึงต้องถามคำถามต่อเนื่องเพื่อสรุปคำตอบให้กระชับและเข้าแกนเรื่องที่ถาม

ตัวอย่าง 12) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบจัดเตรียม 1 : 67Q-70A

Q : ผมเข้าใจที่คุณศูนย์กำลังจะพูด. แต่เพื่อสรุปอย่างนี้ครับ. ว่า, ในภาวะอย่างนี้เนี่ย, ประเทศชาติกำลังป่วยไข้. ถ้าเราจะ, เออ, เออ, ขอมห่อนยานเรื่องระบบชะหน้อย. เอาคนนอกเข้ามาชั่วคราว. เจ็ดแปดเดือนเนี่ย. สมมติเป็นไปอย่างนั้นเนี่ย. คนที่อยู่ในระบบคิดอย่างไร? ผมกำลังจะถามคุณศูนย์.

A : _คือผมคิดอย่างนี้ครับ. ที่สุภาพครับ. บังเอิญเรานี้, สายตามันชอกแซกหน้อยครับ. มีบางคนเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในส.ส.ร. พอพูดกับผมเห็นดินไถ่เลย. แหม! ไร้ตรงนี้ทำให้ผมทำใจยาก. เพราะผมมีความรู้สึกว่าสิ่งที่เค้าเสนอเนี่ย. ไม่ทราบเป็นอย่างที่ที่สุภาพสุครีเป่าว่า, เอาเดอะน่า, ขอมชะหน้อยเดอะ, เป็นอย่างนี้, อย่างนี้, เพื่อจะ, บ้านเมืองเป็นอย่างนี้, อย่างนี้ขอมชะหน้อย. แต่บางครั้งผมไม่แน่ใจว่า, ไร้สิ่งที่ผมเห็นดินไถ่ตั้งแต่วันแรกนั้นเนี่ย, มันเป็นอันนี้รีเป่า? ผมไม่แน่ใจครับ. แล้วผม, อันนี้จริงๆไม่ค่อยเคารพผู้หลักผู้ใหญ่. ในบ้านเมืองนี้เท่าไร้หนัก. สำหรับคนบางคนที่พำร่าสอนนะครับ. เสนอความคิดเห็นอยู่ในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลายอย่าง, ผมไม่แน่ใจ. ผมไม่ศรัทธาทางความคิดเท่าไร้. นี่ผมฝากที่สุภาพด้วยนะครับ.

Q : ฉะนั้น, คนในระบบ. คนใน 800 คน. ถ้าเอาคุณศูนย์เป็นหนึ่งในนั้นเนี่ย. คุณศูนย์ไม่เห็นด้วย.

A : ผมไม่เห็นด้วยครับ. ผมโตมากับสิ่งที่ผู้หลักผู้ใหญ่. ทำบทเรียนให้ผมเห็นว่า, เดอะเดอะ. แล้วไม่เอาระบบกันสักที.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า มีจำนวนคำถามเริ่มและคำถามต่อเนื่องที่ปรากฏในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบจัดเตรียมและแบบเฉพาะหน้า ดังนี้

ตารางที่ 9 ลักษณะการถามในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบจัดเตรียมและแบบเฉพาะหน้า

สถานการณ์แบบ จัดเตรียม	ลักษณะการถาม		สถานการณ์แบบ เฉพาะหน้า	ลักษณะการถาม	
	คำถามเริ่ม	คำถามต่อเนื่อง		คำถามเริ่ม	คำถามต่อเนื่อง
1	7	4	1	10	7
2	14	8	2	8	8
3	7	8	3	9	1
4	15	1	4	5	-
5	17	7	5	6	-
6	16	6	6	6	-
7	16	2	7	6	1
8	14	2	8	5	-
9	12	8	9	7	2
10	15	7	10	5	-
รวม	133	48	รวม	67	14

ลักษณะการถามที่พบมากที่สุดในการสัมภาษณ์แบบจัดเตรียมและแบบเฉพาะหน้า คือ คำถามเริ่ม โดยในการสัมภาษณ์แบบจัดเตรียมมีจำนวนคำถามเริ่ม 133 คำถาม จากจำนวนคำถามทั้งหมด 176 คำถาม คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.75 ส่วนในการสัมภาษณ์แบบเฉพาะหน้ามีจำนวนคำถามเริ่ม 67 คำถาม จากจำนวนคำถามทั้งหมด 81 คำถาม คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.82 จากจำนวนสัดส่วนของคำถามเริ่มที่ปรากฏในการสัมภาษณ์ทั้งสองแบบพบว่า มีจำนวนการปรากฏเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนคำถามทั้งหมด

การที่ปรากฏว่ามีคำถามเริ่มมากที่สุดในการสัมภาษณ์ทั้งสองแบบ อาจเป็นเพราะลักษณะการถามมีความสัมพันธ์กับชนิดของชุดข้อคำถาม-ตอบในการสัมภาษณ์ ในการนับจำนวนชุดข้อคำถามปรากฏว่าชุดข้อคำถามที่พบมากที่สุดคือ ชุดข้อคำถาม-ตอบแบบกระชับจึงทำให้มีคำถามเริ่มมากที่สุดด้วย เนื่องจากคำถามเริ่มเป็นคำถามที่เริ่มต้นชุดข้อคำถามใหม่ เมื่อเริ่มชุดข้อคำถาม-ตอบแบบกระชับใหม่ทุกครั้งจะต้องปรากฏคำถามเริ่มใหม่เสมอ

5.3 ลักษณะการตอบคำถาม

การวิเคราะห์ลักษณะการตอบคำถามของนักการเมือง ซึ่งเป็นผลต่อการตอบในการสัมภาษณ์ของคู่ด้อยคำถาม-ตอบแบบกระชับและคู่ด้อยคำถาม-ตอบแบบยืดเยื้อ มีวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เพื่อจำแนกรูปแบบการตอบคำถามของนักการเมือง

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพิจารณาผลต่อการควบคู่กับผลคำถามไปที่ละคู่ตามคู่ด้อยคำถาม-ตอบของการสัมภาษณ์ที่แบ่งเป็นคู่ด้อยคำถาม-ตอบแบบกระชับและคู่ด้อยคำถาม-ตอบแบบยืดเยื้อ เนื่องจากในผลคำถามประกอบด้วยแกนเรื่องและประเด็นที่ผู้สื่อข่าวต้องการถามนักการเมือง ดังนั้นในการวิเคราะห์ลักษณะการตอบ ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาแกนเรื่องและประเด็นคำถามของผู้สื่อข่าวในผลคำถาม เพื่อช่วยในการจำแนกรูปแบบการตอบว่ามีความสอดคล้องกับแกนเรื่องและประเด็นคำถามในรูปแบบใดบ้าง

5.3.1 เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะการตอบและจำแนกรูปแบบการตอบคำถาม เป็นเกณฑ์ทางด้านวากยสัมพันธ์ 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว และเกณฑ์การสนองประเด็นในการตอบคำถาม ดังนี้

5.3.1.1 ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว (topic continuity) เป็นการแสดงความเชื่อมโยงของแกนเรื่องในผลคำถามต่อเนื่องไปยังผลคำถาม สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้แกนเรื่อง (topic) เป็นแก่นความระดับประโยค (sentential topic) ดังนั้นแกนเรื่องในคำถาม หมายถึง แกนเรื่องที่เป็นแก่นความของประโยคคำถามที่ผู้สื่อข่าวถามนักการเมือง ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามที่เป็นเกณฑ์ในการจำแนกรูปแบบการตอบนี้ ผู้วิจัยพิจารณาว่า นักการเมืองได้ตอบคำถามเกี่ยวกับแกนเรื่องของผู้สื่อข่าวมาถามในผลคำถามหรือไม่ ด้านนักการเมืองตอบคำถามในแกนเรื่องของผู้สื่อข่าว แสดงว่าคำตอบของนักการเมืองมีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว

เกณฑ์ความต่อเนื่องของแกนเรื่องนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีรูปภาพภายในคำตอบที่แสดงความต่อเนื่อง ซึ่งรูปภาพที่แสดงความต่อเนื่องที่พบในการตอบคำถามของนักการเมือง มีดังนี้

ก) การซ้ำนามวลี เป็นการกล่าวซ้ำนามวลีที่เป็นแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าวต่อเนื่องไปในคำตอบของนักการเมือง ดังตัวอย่างที่ 13 และ 14

ตัวอย่าง 13) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 3 : 11Q-12A

Q : ท่านคิดว่า, การเมืองของเราเนี่ย, ก่อนข้างจะเป็นไปตามกระแส, มากเกินไป.

A : กระแส, ตามกระแส, ก็เนี่ย, ผมว่าเราต้องแก้ไขกัน, มากนะครับว่า, เราควรจะทำอย่างไร. บางอย่างเราควรจะทำอันนี้บ้าง บางอย่างเราก็ควรที่จะเอา: เดินตามแนวของเรา.

ตัวอย่าง 14) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 3 : 13Q-14A

Q : เท่าที่ท่านมองดูแล้วว่า, การร่วมนี, มันมีปัญหายุ่งยากมึนๆ เพราะมัน, แยกต่าง กันเยอะ.

A : ปัญ, ปัญหายุ่งยาก, ผม, ผมบอกตรงๆนะฮะ, ใช่ว่าปัญหายุ่งยากเวลานี้, คือ, คือว่า, ว่าข้งกันมาบอกว่าจะให้, ส.ส.เป็นรัฐมนตรีได้, แต่ต้องลาออก. อันนี้ผมเห็น, ไม่มีเหตุผล. ขอถามเหตุผล, เพราะอะไรถึงให้ลาออก. พอลาออกไปเสร็จแล้ว, ใช้อำนาจเมืองของเรา, สองสามวันเข้าถ้าเปลี่ยน, เสนอเสร็จแล้ว, ใช้นั้นลาออกมาแล้ว. พวกส.ส.ก็ต้องลาออกไปแล้ว, ตำแหน่งก็หมด, เลย, เลยว่างเลย. ใช่มั้ยฮะ?

การชำนามวลีอีกลักษณะหนึ่ง คือ นักการเมืองทวนคำถามของผู้สื่อข่าวก่อน แล้วจึงตอบคำถาม การทวนคำถามจึงเป็นการแสดงความต่อเนื่องของแกนเรื่องจากคำถามของผู้สื่อข่าวมายังคำตอบของนักการเมือง ดังตัวอย่างที่ 15

ตัวอย่าง 15) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 8 : 7Q-8A

Q : จะมีตลาดนัดหรือไม่.

A : ตลาดนัดหรือไม่นะครับ, คือเรียนอย่างนั้นครับ, เราจะเริ่มวันที่สอง, ทุกสาขาของธนาคารอาคารสงเคราะห์, และธนาคารออมสินก็เปิดบริการทันทีนะครับ. แล้วก็บังเอิญว่า, ผู้ประกอบการทั้งหลาย, เขาจะจัดตลาดนัดกัน. ดูเหมือนจะมี, เออ: เพราะฉะนั้นทางรัฐมนตรีช่วยวงศ์กับผม, ก็ได้สั่งการให้ธนาคาร, ธนาคารออมสินและธนาคารอาคารสงเคราะห์, ไปร่วมที่นั่นอยู่แล้ว, เมื่อได้รับอนุมัติครบ. อย่างนี้, แล้วเรารวมได้ตั้งแต่วันที่สอง, มิถุนา, ก็จะนำเรื่องนี้ไปประชาสัมพันธ์,

รวมทั้งไปอ่านขอความสะดวกที่ตลาดนัด, ศูนย์สตรีทวิคิต์นั่นเลย. แล้วถ้าหลังจากนั้น ยังมี, ความจำเป็นหรือเห็นว่าเป็นประโยชน์, ซึ่งเราเชื่อว่า, คนเข้ามาในโครงการ คงจะเร็ววันครับ. แต่ว่า, ถ้ายังมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์, เออ, ที่จะทำให้ตลาดนัด, ก็จะให้ธนาคารทั้งสองแห่งไป, พิจารณาทำกันต่อหรือขอความร่วมมือ, กับผู้ประกอบการ. แต่เท่าที่ฟังจากผู้ประกอบการ, ถ้าหากว่า, เออ:: ธนาคารสองแห่งไปให้ความร่วมมือ, ในการจัดวันที่ห้า, ที่หกนี้. ที่เค้าจัดกันเองอยู่แล้วนี่ครับ. เขาก็คงจะพอใจและไม่ประสงค์จะจัดเพิ่ม. แต่ถ้าจะจัดเพิ่มจริงๆ, เราก็มินิจะสนับสนุน.

ข) **การละรูปนามวลี** เป็นการแสดงความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าวที่ไม่ปรากฏรูปนามวลีที่เป็นเรื่องในส่วนคำตอบ แต่สามารถอนุมานว่าเป็นการพูดเรื่องเดียวกับคำถามได้ โดยใช้เครื่องหมาย ∅ แทนการละรูปนามวลีในส่วนของคำตอบ ดังตัวอย่าง 16

ตัวอย่าง 16) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 2 : 9Q-10A

Q : ท่านคะ, เจาบอกอ่านไฮบายในส่วนวิปนี่, จะสร้างความหนักใจกับเจ้าหน้าที่และผู้ว่าฯ. เนื่องจากว่าปัญหาบางอย่างผู้ว่าฯไม่มีอำนาจ. ในการที่จะแก้ไขได้นี่คะ.

A : มีสิครับ. ∅ เราก็มียันตอนอยู่. อะไรที่แก้ไขไม่ได้ก็ส่งขึ้นมาส่วนกลาง. เราบอกว่าตั้งแต่บ่อนเลข. ตั้งแต่สภาตำบลเลย. เคียวนี่มีอ.บ.ค.กันหมดแล้ว. ตั้งแต่สภาตำบลแล้วก็มาถึงอำเภอ. เออ:: ถ้ามันหนักหนาสาครจรจ. มันก็มาถึงผู้ว่าฯ. ถ้าระดับผู้ว่าฯด้า้นั้นไม่ได้ก็แจ้งเข้ามา, แจ้งมาเลย. มันมียันตอนอยู่แล้วนะครับ. แล้วก็ระเบียบกฎเกณฑ์, ความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดก็รู้กันอยู่แล้ว. ของนายอำเภอมีแค่ไหน. ผู้ว่าฯมีแค่ไหน. เออ. ทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ, มีอำนาจแค่ไหน, คือมันบ่งบอกอยู่แล้ว. เพราะฉะนั้นจะไปบอกว่า, เขาไม่มีอำนาจ. มี, แต่ว่าปัญหาอะไร. ผู้ว่าฯแก้ไขได้มั๊ย? แก้ไม่ได้ก็ส่งขึ้นมา.

ค) **นามวลีที่มีส่วนบ่งชี้** เป็นการแสดงความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว โดยแสดงรูปนามวลีที่เป็นแกนเรื่องของคำถามประกอบด้วยคำที่แสดงการบ่งชี้ เช่น นี้ นั้น เพื่อขยายนามวลีที่เป็นแกนเรื่อง คือ นามวลีแบบครอบคลุม (generic noun) ดังในตัวอย่างที่ 17

ตัวอย่าง 17) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 9 : 3Q-4A

Q : ในส่วนนี้, ได้มีการอ้างภาพพจน์พรรคราชาธิไทยมั๊ยครับ? ที่ตกไป.

A : ก็คงไม่, ไม่, ไม่ใช่, ประเด็นนั้นนะครับ. คงไม่ได้ถึง, ถึงกระทบภาพพจน์อะไร. เพราะคุณทอง, ท่านก็ไม่ได้ลงในนามพรรคราชาธิไทยอยู่แล้วนะฮะ. ไม่, ไม่เกี่ยวข้องกับภาพพจน์พรรคราชาธิไทย.

ง) **คำสรรพนาม** เป็นการแสดงความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว โดยใช้คำสรรพนาม 'มัน' แทนแกนเรื่องของคำถาม ดังตัวอย่างที่ 18 แกนเรื่องของคำถาม คือ มาตรการที่จะดำเนินหรือดำเนินวิธีใด ซึ่งในการตอบคำถามใช้สรรพนาม 'มัน' แทนแกนเรื่องทั้งหมด

ตัวอย่าง 18) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 2 : 15Q-16A

Q : มีมาตรการที่จะดำเนินรูป, ดำเนินวิธีใดมาเก็บไว้, เนี่ยฮะ, จะนำมาดำเนินคดีจนถึง.

A : มันต้องดูนะฮะ. มันต้องดูว่าเรื่องอะไร. ไม่ใช่ว่าทุกเรื่องนะฮะ. ถ้าเรื่องร้ายๆนี้เราก็กจำเป็นที่ต้องมีหลักฐานเอาไว้, เพื่อจะไม่ให้มีการบิดเบือน. ถ้าหากว่าเกิดอะไรขึ้น, ไม่ใช่ทำทุกเรื่อง. ในบางเรื่อง.

เกณฑ์ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าวนี้ ผู้วิจัยนำมาจำแนกรูปแบบการตอบคำถามของนักการเมืองได้เป็น 2 รูปแบบใหญ่ คือ การตอบแบบเข้าเรื่อง และการตอบแบบนอกเรื่อง

5.3.1.2 **การสนองประเด็น (comment) ในการตอบคำถาม** เป็นการพิจารณาว่านักการเมืองได้ให้คำตอบที่สอดคล้องกับประเด็นคำถามที่ผู้สื่อข่าวถามหรือไม่ เนื่องจากผู้สื่อข่าวใช้รูปแบบการถามหลายแบบ ได้แก่ การถามโดยใช้รูปประโยคคำถาม และการถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่า ซึ่งการถามแต่ละแบบจะมีประเด็นคำถามที่ต่างกัน เช่น รูปประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบหรือปฏิเสธ รูปประโยคคำถามแบบใช้คำแสดงคำถาม ดังนั้นในการศึกษารูปแบบคำตอบ ผู้วิจัยจึงศึกษาว่า คำตอบของนักการเมือง เป็นการตอบที่สนองประเด็นคำถามหรือไม่

สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์นี้ ผู้วิจัยนำหลักการความร่วมมือในการสนทนาของ ไกรษ (Grice, 1975) มาประกอบการพิจารณาคำตอบด้วย โดยเน้นที่กฎด้านความสอดคล้อง เพราะ การตอบคำถามที่สนองประเด็นคำถาม แสดงว่าคำตอบนั้นมีความสอดคล้องกับประเด็นคำถามเช่นเดียวกับกฎด้านความสอดคล้องที่ผู้ถามและผู้ตอบพูดในประเด็นเดียวกัน จากเกณฑ์การวิเคราะห์นี้ ผู้วิจัยนำมาจำแนกรูปแบบการตอบคำถามแบบเข้าเรื่องได้เป็น 2 รูปแบบย่อย คือ การตอบแบบเข้าเรื่องตรงประเด็น และการตอบแบบนอกเรื่องเฉียงประเด็น ส่วนการตอบแบบนอกเรื่องนั้น ผู้วิจัยไม่ได้ใช้เกณฑ์การสนองประเด็นในการตอบคำถามมาวิเคราะห์ เพราะการตอบแบบนอกเรื่องแสดงว่านักการเมืองได้กล่าวออกนอกแกนเรื่องที่ถามอยู่แล้ว จึงไม่มีการสนองประเด็นคำถามอย่างแน่นอน

สรุปลักษณะการตอบคำถามของนักการเมือง

5.3.2 การตอบแบบเข้าเรื่อง คือ รูปแบบการตอบคำถามที่นักการเมืองกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับที่ผู้สื่อข่าวถามมาถาม การตอบแบบนี้แสดงว่ามีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าวต่อมายังคำตอบของนักการเมือง ซึ่งแสดงความต่อเนื่องของแกนเรื่องด้วยรูปภาษาคำที่ได้อธิบายแล้วในตัวอย่างที่ 13-18 การตอบแบบเข้าเรื่องแบ่งได้อีก 2 รูปแบบย่อยตามเกณฑ์การสนองประเด็นในการตอบคำถาม คือ การตอบแบบเข้าเรื่องตรงประเด็น และการตอบแบบเข้าเรื่องเฉียงประเด็น ดังนี้

5.3.2.1 การตอบแบบเข้าเรื่องตรงประเด็น เป็นรูปแบบการตอบคำถามที่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว และมีการให้คำตอบที่สนองประเด็นคำถาม การตอบตรงประเด็นนี้มีลักษณะเหมือนกับรูปแบบการตอบคำถามที่คิดตอน (Dillon, 1990) เรียกว่า answer-response หรือ การสนองคำถามแบบตรงประเด็น ซึ่งเป็นการตอบที่ให้คำตอบสอดคล้องกับคำถาม ในการตอบตรงประเด็น แสดงว่านักการเมืองได้ปฏิบัติตามหลักการความร่วมมือในการสนทนาโดยให้คำตอบที่ชัดเจนเพียงพอ และสอดคล้องกับแกนเรื่องและประเด็นคำถามของผู้สื่อข่าว ดังตัวอย่างที่ 19

ตัวอย่าง 19) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 8 : 1Q-2A

- Q : ท่านคะ, ความเป็นไปได้ของโครงการจะได้รับ, ความสนใจจากประชาชนมากน้อยแค่ไหน.
- A : เออ:: เชื่อว่าจะได้รับความสนใจมากนะครับ. เพราะว่าตลาดนี้กว้างกว่ากันมาก. หมกฮิง, ถูกค้ำกว้างกว่ากันมาก. แต่เดิมอยู่ในหมู่ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ, ซึ่งจำนวนก็น้อยกว่ากันอยู่แล้ว. แอ้วก็ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจนี่, ถ้าตั้งชื่อไม่ต้อยมี, ก็มารับบริการกันไม่มากนัก. แต่ที่ถือว่าประสบความสำเร็จพอสมควร, แอ้วถ้าขยายถึงประชาชนอย่างนี้, แอ้วก็วงเงินก็มากขึ้นด้วยนี่. ก็คือจากหนึ่งด้านเป็นสองด้าน, เพียงแต่ว่าในด้านที่สองนี้, คอกเบี้ยยมากจึนอีกหนึ่งเปอร์เซนต์นะครับ. นี้ก็จะใช้กับข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจด้วยเช่นเดียวกับประชาชน. เพราะฉะนั้นคิดว่า, ผู้ที่สนใจจะมีมาก, เพราะว่าครอบคลุมไปถึงผู้ที่, เตรียมจะทำสัญญาและก็คิดต่อธนาคารอยู่, แต่ว่าไม่ได้ทำนิติกรรม, บุคคลเหล่านี้เออ:: ก็จะตามมาใช่, ใช่, เงินกู้ในโครงการนี้ได้ด้วย.

ตัวอย่างที่ 19 เป็นการตอบแบบเข้าเรื่องและตรงประเด็นคำถาม ผู้สื่อข่าวถามแกนเรื่องเกี่ยวกับความสนใจของประชาชนต่อโครงการและประเด็นคำถามเกี่ยวกับปริมาณความสนใจต่อโครงการ นักการเมืองได้ให้คำตอบในแกนเรื่องและประเด็นความสนใจโดยแสดงความคิดเห็นว่า น่าจะได้รับความสนใจมาก และยังให้เหตุผลของคำตอบด้วย ซึ่งคำตอบของนักการเมืองเป็นการให้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและชัดเจนเพียงพอสำหรับแกนเรื่องและประเด็นคำถาม

5.3.2.2 การตอบแบบเข้าเรื่องเฉียงประเด็น เป็นรูปแบบการตอบคำถามที่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว แต่ไม่ได้ให้คำตอบที่สนองประเด็นคำถาม การตอบเฉียงประเด็นนี้ มีลักษณะเหมือนกับรูปแบบการตอบคำถามที่คิดตอน เรียกว่า non-answer response หรือ การสนองคำถามแบบเฉียงประเด็น คือ การตอบที่สอดคล้องกับเรื่องที่ถามแต่ไม่ได้ให้คำตอบอย่างแท้จริง การตอบเฉียงประเด็นแสดงว่านักการเมืองไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการความร่วมมือในการสนทนา โดยเฉพาะกฎด้านความสอดคล้อง เพราะการตอบแบบนี้มักเป็นคำตอบที่ไม่สอดคล้องกับประเด็นคำถาม มีความคลุมเครือ และให้รายละเอียดของข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกัประเด็นคำถามมากเกินไป

การตอบเรื่องประเด็นอีกลักษณะ คือ การที่นักการเมืองพยายามปฏิเสธที่จะกล่าวถึง แกนเรื่องและประเด็นคำถามของผู้สื่อข่าว การตอบโดยใช้การปฏิเสธนี้ คล้ายกับการปฏิเสธไม่ ตอบคำถามแบบปกปิดที่เกรทแบทซ์ (Greatbatch, 1986) ใช้อธิบายไว้ว่า เป็นลักษณะการตอบที่ ผู้ตอบเลี่ยงคำถามโดยพยายามไม่กล่าวถึงเรื่องที่เป็นคำถาม ดังตัวอย่างที่ 21 นักการเมืองเลี่ยง คำถามโดยการปฏิเสธที่จะกล่าวถึงแกนเรื่องและประเด็นคำถาม พร้อมทั้งกล่าวว่าเวลาที่ถามคำถาม ไม่เหมาะสมที่จะให้คำตอบ

ตัวอย่าง 21) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบจัดเตรียม 6 : 17Q-18A

Q : ครับ. เพราะฉะนั้นพรรคชาติพัฒนาในช่วงนี้, ต่อสถานการณ์ทางการเมืองนะครับ, พรรคชาติพัฒนา, จะทำอะไรเป็นพิเศษบ้างครับ? ในส่วนของพรรคเอง, ไม่เกี่ยวกับรัฐบาล.

A : ผมว่าใน, เกี่ยวข้องกับ, เออ:: ทางด้านการเมืองเน้อ. ผมยังไม่ขอพูดในวันนี้ นะครับ. เพราะว่า, พูดไปแล้วจะต้องมีความ, ต่อความยาวออกไป, พูดแล้วจะต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์ออกไป. ฉะนั้น, ขอรุ่งเรื่องการแก้เศรษฐกิจก่อน. ตอนนี้ ยังไม่ขอพูดเรื่องการเมือง.

การตอบแบบแย้งข้อมูลของคำถาม เป็นการตอบเลี่ยงประเด็นอีกวิธีหนึ่ง ดังเช่นที่ แฮร์ริส (Harris, 1991) กล่าวว่า การตอบแย้งแสดงถึงระดับของการเลี่ยงคำถามมากที่สุด โดยใช้วิธี แแย้งสมมติฐานของคำถาม เพื่อแสดงว่าข้อมูลคำถามไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างที่ 22 นักการเมืองตอบ แแย้งข้อมูลคำถาม เพราะข้อมูลคำถามไม่ถูกต้องจึงไม่สามารถให้คำตอบที่ตรงประเด็นได้

ตัวอย่าง 22) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 10 : 3Q-4A

Q : เห็นว่าป๊อ:: ปิ, การเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ, เห็นว่าคณะกรรมการดังกล่าวจะ:: จะ มาช่วยแก้ไขทั้งหมดเลย, เพื่อที่จะยกวางขึ้นมาใหม่. อันนี้มองว่าความสำเร็จจะมี ทางเป็นไปได้มั๊ยอะ? เพราะว่ากว่าจะรวบรวมเป็นคณะกรรมการขึ้นมา, แล้วก็มี การพิจารณารัฐธรรมนูญทั้งหมดนี้มัน:: มันตีกรอบกำหนดระยะเวลาไว้ชัดเจน. อันนี้มันจะไม่ทันคานกำหนด. ตรงนั้น,

A : มันไม่เคยมีกำหนดเวลาที่ไหนนะ::

สำหรับตัวอย่างที่ 23 เป็นการตอบแบบเชิงประเด็นอีกวิธีหนึ่ง โดยนักการเมืองใช้วิธีการห้ามไม่ให้ผู้สื่อข่าวถามคำถามแทนการให้คำตอบ

ตัวอย่าง 23) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 2 : 21Q-22A

Q : แล้วตอนนี้, ทางสมาชิกคนจนเริ่มเคลื่อนไหวออกมาทวงสัญญาแล้ว, เตรียมรับมือไว้ยังไง.

A : อย่างนี้แหละ. อย่างนี้ไปๆมาๆ, เติ้งจะกั๊กไป.

การที่นักการเมืองขอร้องและขอโทษที่ไม่สามารถให้คำตอบต่อเรื่องและประเด็นคำถามได้ ผู้วิจัยจัดว่าเป็นการตอบแบบเชิงประเด็นอีกวิธีหนึ่งเช่นกัน เพราะนักการเมืองพยายามเลี่ยงประเด็นโดยการแสดงการขอโทษแทนการให้คำตอบ ดังตัวอย่างที่ 24

ตัวอย่าง 24) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบจัดเตรียม 8 : 27Q-30A

Q : ครับ. เมื่อคืนนี่, บรรยากาศจริงๆเป็นยังไง. พอคุณสมัครไปนั่งลง, กลุ่มของถูกพรรคก็นั่งอยู่, ประโยคแรกที่: ที่คุณสมัครเอ่ยขึ้นมา, คืออะไรครับ.

A : ขออนุญาต. มน, มน, (หัวเราะ) จะไม่นำเรื่อง, เรื่องภายในมาพูดข้างนอกนะ.

Q : ครับ.

A : ขอโทษเถอะ.

5.3.3 การตอบแบบนอกเรื่อง คือ รูปแบบการตอบคำถามที่นักการเมืองไม่ได้กล่าวถึงเรื่องของผู้สื่อข่าวที่มาถาม แต่กล่าวถึงเรื่องอื่นแทนโดยเสนอแกนเรื่องและประเด็นคำถามใหม่ การตอบแบบนอกเรื่องจึงไม่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าวซึ่งคำตอบ จึงคิดถอนเรียกว่า non-response หรือการไม่สนองคำถาม เป็นการตอบที่ผู้ตอบไม่ได้ให้คำตอบที่สอดคล้องกับคำถาม โดยผู้ตอบอาจนิ่งเงียบไม่กล่าวด้วยคำอะไรเลย หรืออาจเปลี่ยนหัวข้อเรื่องที่เป็นคำถาม ดังตัวอย่างที่ 25

ตัวอย่าง 25) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 2 : 19Q-20A

Q : ท่านคะ, ที่รัฐบาลทำอย่างนี้, เพราะได้รับรายงานว่า, การก่อการชุมนุมส่วนใหญ่
นั้น, เกิดจากมือที่สาม. ไม่ใช่เป็นของจริง. ไม่ใช่ความเดือดร้อนจริงๆ, อะไร
อย่างนี้.

A : เออ:: ก็คืออย่างนั้นละอะ. เวลาที่บ้านเมืองกำลังวิกฤติละอะ. ทั่วโลกวิกฤติละอะ.
โดยเฉพาะบ้านเรา. เรา: ไม่พูดนะทั่วโลก. เราอ่านแค่บ้านเราจะก่อน. วิกฤติตอน
นั้นละอะ. วิกฤติเศรษฐกิจเห็นมัยครับ. อย่างอื่นนี่เรา, เราทำงานกันตามกรุงเทพฯ
ค่า. ก็เรียบร้อยกันจะส่วนใหญ่ด้วยกัน. ระดับที่เข้าใจได้. แต่ว่าปัญหาเศรษฐกิจมี
เป็นปัญหาที่, เรือร้างและมันก็เกิดโดยทั่วไป. แต่เราก็ยังมาจับตาดูกันเห็นไหมอะ.
อย่างนี้, ยังมาจับตาดูกัน. สร้างความรำคาญให้เกิดในบ้านในเมือง. เคี้ยวมือบ๊อไธ้นั้น
เกิดขึ้น. มือบ๊อไธ้นี้เกิดขึ้น. มันดูแล้วเหมือนกับจับตาดูกัน. เหมือนกับจับตาดูกันเห็น
ไหมครับ. ในช่วงตรงนี้น่าจะช่วยกันประคับประคองอะไรต่างๆ. มัน:: มันถึงจะ
ดู. แต่กลับมามาจับตาดูกัน. แล้วจะให้เราคิดอย่างไรอะครับ. ผมก็เปรียบเทียบให้ฟัง
แล้ว, คู่แข่งในการทำธุรกิจมันมีทั้งข้างนอก, ข้างใน. อย่างภายในของเรา. เรา
ทำธุรกิจนี้. ไม่ใช่ทำคนเดียว. มี:: มีคู่แข่ง. เขาก็แข่งกันไปตามธรรมชาติอะ
ครับ. ถ้าหากว่าการจะทำลายคู่แข่งกัน, ทำโดยง่าย. อย่างร้านประกอบการ, หรือ
ใช้สถานที่ประกอบการในการที่ว่า, สถานที่บริการร้านอาหารอย่างเงี้ย, ถ้าของคุณดี
กว่าผม. ผมจะทำลายคุณจะไปอยากอะไร. ผมก็ส่งพวกอันธพาลของคุณเข้าไปนะ
อะ. นั่นเข้าไป, แล้วไปกินไปดื่มโต๊ะ, ไปอิงปิ่นกัน. อะไรกันทุกวัน. อักไม่ก็วัน,
คน, คนก็ไม่เข้าร้าน. อย่างนี้เป็นต้น. ระดับชาติก็เหมือนกันอะอะ. คู่แข่งจีน.
เออ:: ด้านเศรษฐกิจระหว่างชาติก็มีไหมครับ? ก็สถานการณ์จะทำอะไร, เหมือนที่
ผมยกตัวอย่างให้ฟังพวกนั้น, เปรียบเทียบให้ฟัง. เพราะฉะนั้น, อะไรก็ตามแต่จะ
ครับ. คืนเข้าเงินมาเนี่ย. เคี้ยวไธ้นั้นเกิดขึ้น. ไธ้นี้เกิดขึ้น. มีแต่เรื่องไม่คิดทั้งนั้น.
ถ้าเป็นเราเนี่ยอะ, ถ้าเป็นประเทศอื่นที่เขาคิดอย่างนี้เงินมาเนี่ย. เขาชวนเราไปอง
ทุน, ไปเที่ยว, เราไปไหนอะ? เราก็กินไป. มันเงี้ย. เราอยากไปเที่ยวที่มีความ
สุข. มีความสบาย เจริญรุ่งเรือง. กลับจะไปเสี่ยงชีวิต. เนี่ย. ใครจะไปรับไหม
ครับ. นอนอยู่บ้านคิดว่า. นึกตัวอย่างให้ฟังเท่านั้นเอง.

ตัวอย่างที่ 25 เป็นการตอบแบบนอกเรื่อง ผู้สื่อข่าวถามแกนเรื่องเกี่ยวกับการชุมนุม และประเด็นที่ว่า การชุมนุมไม่ใช่ความเคลื่อนไหวจริง ส่วนนักการเมืองกลับไปกล่าวถึงเรื่องวิกฤติ เศรษฐกิจแทนและไปยกตัวอย่างเรื่องการทำธุรกิจที่มีการแข่งขันกัน การตอบของนักการเมืองเป็นการเปลี่ยนเรื่องและยกตัวอย่างเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม จึงไม่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องและไม่ได้ให้คำตอบที่สนองประเด็นคำถามของผู้สื่อข่าว

ในตัวอย่างที่ 26 เป็นการตอบแบบนอกเรื่องเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 25 ผู้สื่อข่าวถามแกนเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจของสมาชิกพรรคประชากรไทยในการเข้าร่วมรัฐบาลกับพรรค ประชาธิปัตย์ แต่นักการเมืองกลับไปแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวคำถามว่าเป็นคำถามที่เหมาะสม แทนที่จะกล่าวถึงเรื่องที่เป็นประเด็นคำถาม แล้วยังไม่ให้คำตอบที่สนองประเด็น แต่กลับย้อนถาม ผู้สื่อข่าวแทน

ตัวอย่าง 26) บทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า 1 : 33Q-36A

Q : ถามท่านเคธีร์จริง ๆ นิดนึงว่า, พรรคประชากรไทยทั้ง 18 เสียงเนี่ย.. จะเข้าร่วม กับฝั่งไหนระหว่าง, พรรคทาง, หกพรรคแกนนำเดิม. หรือว่าทางพรรค ประชาธิปัตย์.

A : แหมซิ! คำถามนี้, ผมอยากฟังมานานแล้ว. อะไร. ที่เป็นประโยชน์กับประเทศ ชาติ. พรรคประชากรไทยจะทำ.

Q : คาดงว่า. จริงๆแล้วเนี่ย. พรรคประชากรไทยจะอยู่ทางฝั่งความ, เอะ.. หกพรรค เดิมหรือว่า, ทางพรรคประชาธิปัตย์.

A : ใครทำประโยชน์ให้ประเทศชาติมากที่สุด,

หลังจากการวิเคราะห์ลักษณะการตอบคำถามเพื่อจำแนกรูปแบบคำตอบของนักการเมืองแล้ว ผู้วิจัยศึกษาว่า สถานการณ์การสัมภาษณ์แบบจัดเตรียมและแบบเฉพาะหน้ามีอิทธิพลต่อ ลักษณะการตอบคำถามหรือไม่ โดยการนับจำนวนลักษณะการตอบคำถามที่ปรากฏในสถานการณ์ ทั้งสองสถานการณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 10 และที่ 11 พบว่า สถานการณ์การสัมภาษณ์ที่แตกต่างกันมีผลต่อลักษณะการตอบคำถามของนักการเมือง ในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบจัดเตรียมปรากฏว่า นักการเมืองตอบคำถามแบบเข้าเรื่องตรงประเด็นมากที่สุด กล่าวคือ มีจำนวนการตอบเข้าเรื่องตรงประเด็น 124 ครั้ง ในจำนวนการตอบทั้งหมด 176 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.70 ส่วนสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบเฉพาะหน้าพบว่า การตอบคำถามแบบเข้าเรื่องตรงประเด็นมีจำนวนมากที่สุด กล่าวคือ มีจำนวน 46 ครั้ง ในจำนวนการตอบทั้งหมด 81 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเต็ม 1 เท่ากับ 0.56

เป็นที่สังเกตได้ว่า สถานการณ์การสัมภาษณ์ที่แตกต่างกันมีผลต่อลักษณะการตอบคำถามของนักการเมือง ซึ่งอาจมีสมมติฐานได้ว่าในสถานการณ์แบบจัดเตรียม นักการเมืองรู้ล่วงหน้าว่าจะมีการสัมภาษณ์จึงเตรียมข้อมูลมาเพื่อตอบคำถามผู้สื่อข่าวให้กระจ่าง ชัดเจน แต่ในสถานการณ์แบบเฉพาะหน้านั้น นักการเมืองไม่รู้ว่าจะมีการสัมภาษณ์จึงไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้า ทำให้ไม่สามารถให้คำตอบต่อคำถามของผู้สื่อข่าวได้อย่างชัดเจน นักการเมืองจึงใช้วิธีการตอบแบบเลื่องประเด็นแทนการให้ข้อมูลคำตอบที่ชัดเจน

5.4 สรุป

บทที่ 5 นี้เป็นการวิเคราะห์ลักษณะการถามและลักษณะการตอบในการสัมภาษณ์ ในการวิเคราะห์วิธีการในการถาม ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์รูปแบบการถาม และการวิเคราะห์ลักษณะการถามตามคู่ย่อยคำถาม-ตอบของการสัมภาษณ์

5.4.1 รูปแบบการถาม เป็นการวิเคราะห์รูปภาษาหรือรูปประโยคที่ผู้สื่อข่าวใช้ในการถาม ซึ่งรูปแบบการถามแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.4.1.1 การถามโดยใช้รูปประโยคคำถาม คือ การถามที่ผู้สื่อข่าวใช้ประโยคที่มีคำแสดงคำถามอย่างชัดเจนในการถาม ได้แก่ ประโยคคำถามที่มีคำแสดงคำถาม เช่น อะไร ทำไม อย่างไร ประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ และประโยคคำถามแบบให้เลือกระหว่างสองข้อความตัวเลือกในประโยคคำถาม

5.4.1.2 **การถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่า** คือ การถามที่ผู้สื่อข่าวไม่ได้ใช้รูปประโยคที่มีคำแสดงคำถามที่ชัดเจน แต่ใช้การถามด้วยรูปประโยคบอกเล่าแทน ซึ่งการถามโดยใช้รูปประโยคบอกเล่า เป็นการถามเพื่อขอความคิดเห็นในลักษณะเห็นด้วยหรือขัดแย้งกับข้อความที่ผู้สื่อข่าวนำมาถาม และเป็นการถามที่ผู้สื่อข่าวเปิดแกนเรื่องค้างไว้แล้วให้นักการเมืองเพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแกนเรื่องในการตอบคำถาม

5.4.2 **ลักษณะการถามคำถามตามคู่ด้อยคำถาม-คำตอบในการสัมภาษณ์** เป็นการวิเคราะห์การถามตามหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ เพื่อจะได้ทราบแกนเรื่องและประเด็นของคำถาม เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกลักษณะการถาม คือ คู่ด้อยคำถาม-ตอบแบบกระชับ กับคู่ด้อยคำถาม-ตอบแบบยืดเยื้อ และความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว จากเกณฑ์การวิเคราะห์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกลักษณะการถามได้ 2 ประเภท ดังนี้

5.4.2.1 **คำถามเริ่ม** คือ ลักษณะคำถามที่ไม่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามกับคำถามก่อนหน้าหรือคำถามถัดไป คำถามเริ่มเป็นคำถามที่เปิดแกนเรื่องและประเด็นใหม่ในการสัมภาษณ์ คำถามเริ่มปรากฏทั้งในคู่ด้อยคำถาม-ตอบแบบกระชับและแบบยืดเยื้อ

5.4.2.2 **คำถามต่อเนื่อง** คือ ลักษณะคำถามที่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามต่อจากคำถามก่อนหน้าหรือคำถามเริ่ม คำถามต่อเนื่องเป็นการถามคำถามซ้ำแกนเรื่องเดิม และปรากฏเฉพาะในคู่ด้อยคำถาม-ตอบแบบยืดเยื้อเท่านั้น

การวิเคราะห์ลักษณะการตอบคำถาม เป็นการวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบการตอบของนักการเมือง โดยพิจารณาการตอบควบคู่กับการถาม เพราะแกนเรื่องและประเด็นของคำถามเป็นส่วนสำคัญในการจำแนกรูปแบบการตอบ

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ลักษณะการตอบและจำแนกรูปแบบการตอบคำถาม คือ ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว และการสนองประเด็นในการตอบคำถาม จากเกณฑ์การวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถจำแนกรูปแบบการตอบได้ดังนี้

5.4.3 **การตอบแบบซ้ำเรื่อง** เป็นรูปแบบการตอบที่จำแนกตามเกณฑ์ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว โดยการตอบแบบซ้ำเรื่องแสดงว่านักการเมืองได้ตอบคำถามที่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามต่อมายังคำตอบ กล่าวคือ นักการเมืองได้ให้คำตอบที่เกี่ยวกับแกน

เรื่องและผู้สื่อข่าวถาม การตอบแบบเข้าเรื่องนี้ สามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบย่อยโดยใช้เกณฑ์การสนองประเด็นในการตอบคำถาม ดังนี้

5.4.3.1 การตอบแบบเข้าเรื่องตรงประเด็น คือ รูปแบบการตอบที่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว และมีการสนองประเด็นในการตอบคำถามด้วย

5.4.3.2 การตอบแบบเข้าเรื่องเลี่ยงประเด็น คือ รูปแบบการตอบที่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว แต่ไม่มีการสนองประเด็นในการตอบคำถาม การตอบแบบนี้ นักการเมืองมีวิธีการเลี่ยงคำถามหลายวิธี ดังต่อไปนี้

- ก) การช้อนถามผู้สื่อข่าวแทนการตอบ
- ข) การปฏิเสธที่จะกล่าวถึงแกนเรื่องและประเด็นคำถาม
- ค) การแย้งข้อยุติคำถาม
- ง) การห้ามไม่ให้ถาม
- จ) การขอร้องหรือขอโทษ

5.4.4 การตอบแบบนอกเรื่อง เป็นรูปแบบการตอบที่จำแนกตามเกณฑ์ความต่อเนื่องของแกนเรื่องในคำถามของผู้สื่อข่าว การตอบแบบนี้แสดงว่านักการเมืองไม่ได้กล่าวถึงแกนเรื่องที่เป็นคำถาม แต่กลับเปลี่ยนแกนเรื่องใหม่ ดังนั้นการตอบแบบนี้จึงไม่มีความต่อเนื่องของแกนเรื่อง และไม่มีการสนองประเด็นในการตอบคำถาม